

Haber-Yorum

Yakıtlar Bir Baskı Aracına Dönüştüğünde... Çıkarlar, Açık Pazarın Sınırlarını Ortaya Koyuyor

Haber:

Tartışmalar hakkında bilgi sahibi olan üç kaynak, Trump yönetiminin, küresel yakıt fiyatlarındaki artışı hafifletmeye yardımcı olmaları amacıyla Almanya ve Fransa'dan acil durum olarak dizel stoklarını düşürmelerini talep ettiğini; aksi takdirde her iki ülkenin ABD'nin olası dizel ihracatı yasağıyla karşı karşıya kalacağını ifade ettiler.

Bu uyarı, Avrupa üzerindeki baskının tırmanmasını temsil etmektedir; zira Trump, Kasım ayındaki ara seçimler öncesinde ABD'deki akaryakıt fiyatlarını düşürmeye yardımcı olmak amacıyla olası bir yasak getirmeyi değerlendiriyor. (Reuters)

Yorum:

Mesele görünüşünde bir dizel krizi ve fiyat artışı gibi görünebilir; ancak yaşananlar, kaynaklar daraldığında ve çıkarlar tehdit altında olduğunda devletler arasındaki ekonomik ilişkilerin doğasındaki daha derin bir şeyi ortaya koymaktadır.

Çin, rafinerilerinin petrol ürünlerini ihraç etmeye devam edebilmesine rağmen, iç stoklarını korumak amacıyla Ekim ayında ihracatını durdururken; ABD ise müttefikleri Almanya ve Fransa'ya, esasen acil durumlar için oluşturulmuş rezervlerden çekilmesi için baskı uygulamakta ve iş birliği yapmamaları halinde dizel ihracatını kısıtlayabileceğinin sinyali vermektedir.

İşte burada sloganlardan uzak olan bir gerçek ortaya çıkmaktadır; piyasa özgürlüğü ve açık ticaret, büyük devletlerin çıkarlarına bağlı kalmaya devam etmektedir; mal ve enerji akışı, devletin güvenliği ve çıkarlarıyla çeliştiğinde, devlet, stoklarını ve üretimini korumak ve ihtiyaçlarını güvence altına almak için müdahale etmektedir.

Bu da dizel krizini yalnızca yakıt fiyatlarındaki artışın ötesine taşımaktadır; zira dizel, taşımacılık, tarım ve sanayiye harekete geçirmekte, dolayısıyla onun eksikliği ürünlerin nakliye ve üretim maliyetlerini artırmakta, ardından da bu durumun etkileri fiyatlara ve insanların yaşamına yansımaktadır. Bu nedenle devletler, kriz zamanlarında ellerindeki stoklara satılmayı bekleyen variller gözüyle bakmamakta; aksine onları güvenliklerinin ve olası çalkantılarla baş edebilme kapasitelerinin bir parçası olarak görmektedirler.

Burada dikkat çekici olan, anlaşmazlığın düşmanlar arasında değil, aksine aralarında derin siyasi ve ekonomik ittifaklar bağı olan devletler arasında yaşanmasıdır. Nitekim Amerika fiyatları düşürmek için arzı artırmak istemekte, Avrupa'dan stoklarının bir kısmından vazgeçmesi talep edilmekte, Çin ise önceliği iç ihtiyacına vermektedir. Yani her taraf kendi çıkarı doğrultusunda hareket etmektedir.

Böylece karşılıklı ekonomik bağımlılık başka bir yönü ortaya koymaktadır; nitekim bu, normal koşullarda ticaretin akışını kolaylaştırır; ancak kriz zamanlarında bir zayıflık noktasına ve baskı aracına dönüşebilir. Dolayısıyla hayati bir malda dışa bağımlı olan bir ülke, üretici onu elinde tutmaya karar verdiğinde

veya başka bir devlet onu siyasi ya da ekonomik bir amaç gerçekleştirmek için kullandığında, yalnızca paraya sahip olmanın onu elde etmek için yeterli olmadığını fark edebilir.

Bundan dolayı hassas sektörlerdeki ülkelerin sorusu değişmeye başlamıştır. Artık soru yalnızca şu değildir: Malı en düşük maliyetle kim sağlayacak? Aynı zamanda şu da sorulmaya başlanmıştır: Kriz çıktığında malın ulaşmasını kim garanti edecek?

Bu dönüşüm; devletlerin, maliyeti daha yüksek olsa bile stoklarını korumaya, enerji kaynaklarını güvence altına almaya ve bazı kritik sanayileri yeniden ülke içine çekmeye yönelmelerini açıklamaktadır. Zira stratejik çıkar, uzun bir ekonomik açıklık aşamasına yön veren kâr ve maliyet hesaplarıyla rekabet eder bir hale gelmiştir.

Ancak şiddetlerine rağmen bu krizler, kapitalist sistemin kendiliğinden çökeceği anlamına gelmez. Nitekim başta Amerika olmak üzere kapitalist ülkeler, çıkarları tehlikeye maruz kaldığında yeni araçlar geliştirme ve müdahale etme, nüfuzlarını koruyacak şekilde politikalarını yeniden düzenleme yeteneklerini kanıtlamışlardır. Bu nedenle mevcut düzenin sarsılması bir şeydir, onu ortadan kaldıracabilecek bir alternatifi varlığı ise başka bir şeydir.

Burada çok önemli bir mesele yatmaktadır; zira dünya sadece bir enerji krizi yaşamıyor; aynı zamanda büyük güçlerin kaynaklar, sanayi, teknoloji ve para için rekabet ettiği, her devletin konumunu ve nüfuzunu koruyacak araçları aradığı bir süreç yaşıyor.

Peki şayet siyasi iradesi birleşmiş olsa, başkalarının çıkarlarının üzerinde çatıştığı bir alan olmak yerine etkili güç olmasına imkan sağlayacak petrol, gaz, zenginlikler ve stratejik konumlara sahip olan İslam ümmeti, bütün bunlar karşısında nerede acaba?

Ümmetin servetleri az değildir; ne var ki gücü ve karar mekanizması parçalanmış durumdadır. Devletlerin stoklarını koruduğunu, kaynaklarını güvence altına aldığını ve sahip oldukları şeyleri kendi çıkarlarını gerçekleştirmek için kullandığını görmemiz, Müslümanları kapitalist sistemin kendiliğinden çökmesini beklemeye sevk etmemeli; aksine onları, bir ideolojinin ancak onu taşıyan bir ümmet ve onu uygulayan bir devlet olduğunda başka bir ideolojiyle rekabet edebileceğini anlamaya sevk etmelidir.

Dolayısıyla kapitalizmin krizlerine tanık olmamız ve çelişkilerini saymamız yeterli değildir; bilakis bu olayların bilinç ve eyleme dönüşmesi, ümmetin kendi ideolojisine olan güvenini yeniden kazanması ve Nübüvvet Minhacı üzere Raşidi Hilafeti kurarak İslami hayatı yeniden başlatmak için çalışması gerekir; böylece servetlerini, enerjilerini ve siyasi kararlarını bir araya getirerek İslam'ı, insanı faiz, açgözlülük ve çıkar çatışmasının tahakkümünden kurtaran bir sistem olarak dünyaya taşıyacaktır.

Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ** **“Gevşeklik göstermeyin, üzüntüye kapılmayın. Eğer inanmışsanız, üstün gelecek olan sizsiniz.”** [Al-i İmran 139]

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan
Dareyn Eş-Şanti